

Vetítik: DUNA II. AUTONÓMIA: Hétfő (Október 10.) 22:20
DUNA TELEVÍZIÓ: Vasárnap (Október 9.) 16:25

Aranysárkány
magyar filmdráma, 85 perc, 1966

rendező: Ranódy László
író: Kosztolányi Dezső
zeneszerző: Szokolay Sándor
operatőr: Illés György
dramaturg: Illés Endre
vágó: Morell Mihály

szereplő(k):
Mensáros László (Novák Antal)
Béres Ilona (Novák Hilda)
Tahi Tóth László (Liszner Vili)
Tóth Benedek (Tibor)
Bara Margit (Flóra néni)
Bessenyei Ferenc (Barabás doktor)
Latinovits Zoltán (Fóris, tanár)
Horváth Teri (Mari néni, szolgáló)
Bodrogi Gyula (Patikussegéd)

Novák Antal Sárszegen él lányával, Hildával. Novák tanát úr az itteni gimnáziumban tanít matematikát és fizikát. Sok gondot okoznak érettségi előtt álló diákjai, különösen a legrosszabb tanuló, Liszner Vili. Az is nagyon bántja, hogy Hildával sem bír, a lány hazudik neki, és egy alkalommal megpillantja osztálya legjobb diákját, Tibort, amint éppen kiugrik a lánya ablakán. A fiú lelkére beszél, és Tibor megígéri, hogy nem találkozik többé Hildával. Az érettségin a tanár kénytelen megbuktatni Lisznert. Az érettségi bankettről hazafelé menet Novákot két sötét alak támadja meg, és rettenetesen összeverik. Egyikükben felismeri Lisznert. Hazaérve Hilda levele várja: megszökött Tiborral. Novákot teljesen összetörik ezek a csapások, és amikor a bosszút

lihegő Liszner barátja, az Ostor című zuglap szerkesztője kiteregeti magánélete részleteit újságjában, Novák öngyilkosságot követ el.

*

HOZZÁSZÓLÁS:

zemester123
| Válasz
feb. 01. 23:42 | 66/68

Illés Endre átírta – jelenősen, sajnos, és kibelezte a Kosztolányi regényt.
Novák valami jóember-fele itt, aki merő kedvesség, mélységes humánum, komolyság és jóakarat – az eredeti, regénybeli alak komplexitása, eleven figurája helyett. Pedig ő van a középpontban - lett volna idő és hely arra, hogy gondosan formálják meg, teljességében. Mensárosnak való szerep, jó benne, nagyon jó, túl jó. Mert ő találta ki, ahogy magát szereti láttatni, ahogyan magát mindig is játszotta, s ez lehetett az ok is, amiért így átalakult, leegyszerűsödött a figura. A többi szereplő is majdnem mind csak karikatúra, papírmasé. Latinovits a közönséges, durva tanár szerepében maga a túlzás minden mozdulatában, (ezt hogy merné egy rendező nála, a "színészkirálynál" őszintén megmondani: baromi rossz, amit csinálsz!) Ugyanilyen unalmas egysíkúság jellemzi pl. a Sinkovics alakította zugfirkászt, s a többi tanárt is, és diákokat is. Mintha csupa jutalomjáték lett volna a híres színészeknek - a sárszegi színházban. Csináld azt, amit a legjobban szeretsz, rád hagyom, mondja a rendező,- hiszen mi másért választottalak volna a szerepre, ha nem azért, mert a közönség ismer, s elvárja tőled, amit megszokott tőled. Most is azt kapja: egy latinovits-, egy sinkovics-, egy mensáros-, egy kern andrás- stb stb. paródiát. Kernandris emblematikusan példázza, amit mondok: ő aztán duplán a helyén van, mert a szerepe maga is paródiának van átírva a filmben. Hilda Kosztolányinál is efféle jelentéktelen kis liba. Azzal a különbséggel, hogy a legfontosabbat alig venni észre: az apa kétségbeesését, amiért ilyen félresikerült gyermeke van, akivel szemben teljesen tehetetlen.
Unalmas, ezer éve unalmas már a filmkészítők mindennapi, végtelen lustasága arra, hogy kiválasszák a megfelelő, igazán rátermett színészt a szerepre, és megalázkodása, rettegése a közönségtől, amelyet másrészt mélységesen lenéz, amikor azt hiszi, csak az unalomig szerepeltetett néhány tucat tucat-sztár miatt néz meg egy filmet, nem pedig tartalma miatt. Persze, mert ahhoz meg kéne írni és rendezni a filmet, gondolkodni kellene, és nem a színészekre hagyni a java munkát.
A marginális jelentőségű dolgok: ruhák, hajviseletek, a helyszínek nagyon sok figyelmet kaptak:

legalaposabban Novák lakásának szobáit ismerhetjük meg. Az ember felkiált néha: tényleg ilyen volt az osztályterem régen, az osztott fekete tábla a vonalas és a kockás résszel, a patika berendezése stb.

_____

KOSZTOLÁNYI Dezső
ARANYSÁRKÁNY

Novák Antal világa a kívülállók számára egyszerű, szelíd, tiszta és titokzatos, mert ez a világ a magányé. Pontossága, rendszeretete, szorgalma, lelkiismeretessége legendás hírű, pedig nem több kitartóan végigélt szerepnél, melynek lelki hátországa a szorongó nyugtalanság. Felesége elvesztése után az évek lassú vonulatában a hitves falon függő, néma képe összeépült egy másik, egy élő, egy mind vonzóbb arccal - a Hildáéval, s mert a gyermek arca szinte egy az anyáéval, benne, általa él az egyiké és általa élet a másiké. Hilda mindebből semmit sem lát, csak annak poklát éli át. A kamaszok kegyetlen életrevalóságával tör magának réseket börtöne falán. Amikor apja rajtakapja Tibort Hilda szobájából való menekülése közben, szinte valódi vetélytársként néz vele, a tanítvánnyal farkasszemet. Hilda feszült párbeszéde apjával sürgeti a kimondhatatlant. Novák Antal itt, a Hildával való fájdalmas szócsatában találkozik először a teljes magánnyal, mely kínzóbb a nemlétnél. És ettől fogva, mintha megtébolyodott volna a világ. A diákok ellenségessé válnak, a kollegák egyre elviselhetetlenebbek. Hilda, Tibor, Liszner külön-külön, egyenként talán nem is rosszak, és mégis egy nagy, nyomasztó, ellenséges közösséggé egyesülnek Novák Antal alvajáró igazságkeresésének vízióiban. Öngyilkosságában a szenvedő ember ül diadalt a megaláztatással való kiegyezés felett.

Az aranysárkány az ifjúság szimbóluma, a végtelennel, az egekkel kacérkodó fiatalság-láznak, mindent tipró indulatnak, féktelen szabadság-akaratnak a jelképe. "Szép", mert fénylő, csillogó, dús a ragyogásban; és riasztó, mert sárkány-testű. Csodálni való, magával ragadó, úsztatja a tekintetet, és mégis gyűlöletes, mert jelzése, parancsoló istene az elmúlásnak.

http://mek.oszk.hu/04500/04538/04538.htm